

Namaz borçlarımız

Manisa'dan bayan okuyucumuz: "Kazası çok olanlar borçtan kurtulmak için nasıl bir yol izlemeli? Kaza namazının başlama ve kılınmasını teferruatlı bir şekilde izah edebilir misiniz? Kaza namazları gün içerisinde hangi vakitlerde kılınabilir? Hangi vakitlerde kılınamaz? Namazın borç olması hangi yaşta başlar?"

Farzlar hem Allah'ın kesin emri olan; hem de bizi Allah'a yaklaştırmakta, feyizde, berekette ve sevapta eşi ve benzeri olmayan ibadet biçimleridir. Nitekim Cenâb-ı Allah, "Kulum kendisine farz kıldıklarımın bana göre daha sevimli hiçbir şeyle Zatıma yaklaşmamıştır" buyuruyor.¹

Öyleyse, hiç mübalağasız, farzları eda etmek için yaşıyoruz diyebiliriz.

Namaz akıllı Müslüman'a ergenlik yaşında farz olur. Ergenlik yaşı kişiden kişiye değişebilir. Bu bakımdan ergenlik yaşına bizim kaç yaşında ve hangi gün girdiğimiz önemlidir. Genel ergenlik çağı değil. O gün, o yaşta başlamış olur.

Kaza borçlarımız, günlük farzlarımızla "aynı ölçüde" eşsiz ve benzersiz sevap ve feyiz kaynaklarımızdır. Günlük farzlarımızla birlikte, bizim için "yine farz ölçüsünde" feyiz ve sevap kazandırmaya kabiliyeti ve istidadı bulunan bu ibadetleri de, "uygulayabileceğimiz bir plânlama" ile yerine getirmeye bir an önce başlamalıyız.

Önce; "Bismillah" diyelim ve her gün sadık kalabileceğimiz, uygulanır bir program yapalım. Sonra da, bu programı günlük takip etmeye başlayalım. Bir süre sonra kendimizin, "günlük farz" ve "kaza farz" olmak üzere "topyekûn farzlarımızı" yerine getirmeyeâ€"inşaallah—uyum sağlamış olduğumuzu göreceğiz. Kaza namazlarımızı günlük nasıl kılabilirdiğimiz konusunda hiçbir kural yoktur. Tek kural bir an önce başlamak ve kılmaktır. Her zaman, her yerde ve her şekilde kılınabilir. İmam-ı Şafî Hazretlerine göre kerahet vakitlerinde de kılınabilir. Kaza namazının kılınmadığı hiçbir vakit yoktur.

Geçirdiğimiz bir namazın yalnız farzının ve vacibinin kazası kılınır. Bunlar, sabah namazında iki rek'at farz, öğle namazında dört rek'at farz, ikindi namazında dört

rek'at farz, akşam namazında üç rek'at farz, yatsı namazında dört rek'at farz ve üç rek'at vitir vâcip olmak üzere her gün için toplam 20 rek'at namazdan ibârettir. Hepsini her gün bir arada kıldığımızda bile günlük sadece 20 dakikamızı alır. Düşünelim bir kere: Her gün yirmi dakika nerelere vermiyoruz ki?

Yapacağımız tek şey; farz için kamet etmek, "Niyet ettim Allah rızası için vaktinde kılamadığım en son (meselâ) sabah namazının farzını kaza etmeye" diye niyet etmek ve sabah namazının farzını nasıl kılıyorsak kazayı da aynı şekilde kılmaktır.

Bu şekilde günlük beş vakit namazın kazasını; ya her vaktin arkasından birer vakit de kaza kılmak sûretiyle; ya da "buna vaktimiz müsait olmadığında—yatsı namazının ardından bir günlük de kaza namazı kılmak sûretiyle yapmaya niyet ettiğimizi düşünelim. (Şartlarımıza uygun başka çözümler bulmak da mümkün) Bu niyetimize sadık kalarak ibadetlerimize başladığımızda, belli bir süre sonra, yaklaşık olarak tahmin ettiğimiz kaza borçlarımızı—"inşallah—kolayca ödemiş oluruz. Oruç borçlarımızdan da aynı yol ile kurtulmamız mümkün.

Cenâb-ı Hak, "Kulum beni nasıl tanırsa, onunla öyle muamele ederim"² buyuruyor. Allah Resulü (asm) ise bir hadislerinde, "Ameller ancak niyetlere göredir"³; bir diğer hadislerinde de Cenâb-ı Hakk'ın meleklerine "Kulum bir iyilik yapmaya niyet eder, fakat yapmaya muktedir olamaz ise, ona bu güzel niyetine mükâfat olarak, tam bir iyilik yapmışçasına sevap yazın"⁴ diye emrettiğini bildiriyor.

Bu müjdeli hadisten anlıyoruz ki, içimizden, meselâ kaza namazlarımızı tamamen kılmaya niyet ederiz, ölüm veya hastalık olmadıkça kılmaya da devam ederiz. Ölmeden tamamını kılabilirsek ne âlâ! Eğer araya giren ölüm nedeniyle tamamını kılmaya güç yetiremez isek, baştaki niyetimiz ve niyetimizdeki sadakatimiz hürmetine inşallah Cenâb-ı Allah merhametinin, şefkatinin ve mağfiretinin gereği tamamını kılmış gibi bizden kabul buyuruyor. En azından Cenâb-ı Hakk'ı böyle bir merhametle bilmek, Yüce Dinimizin bize öğrettiği terbiyedendir. Ancak bizim niyetimiz ve niyetimizde sadakatimiz ve kararlılığımız, Allah'ın merhametine ve mağfiretine ulaşmamız ve affedilmemiz için önemli bir faktördür. Bunu unutmayalım.

Biz kural ve şart aramadan başlayalım. İnşallah Cenâb-ı Hak imkân lütfeder.

Dipnotlar:

1- Buhârî, 12/2184

2- Buhârî, 1/1

3- Buhârî, Tevhid, 15 (Bedüzzaman'ın tercümesiyle-Sözler, s. 39)

4- R. Sâlihîn, 95